

Unkarilainen viron kielen oppikirja

ÖDÖN LAVOTHA *Észt nyelvkönyv. Tánkönyvkiadó, Budapest 1960. 240 sivua.*

Unkarin yliopistoissa äidinkieltään opiskelevat ylioppilaat joutuvat ensimmäisen lukuvuotensa aikana perehtymään yhteen sukukieleen. Tarkoitukseen varatun yhden viikkotunnin turvin tosin ehditään saada kielestä vain summittainen käsitys, jota sitten voidaan täsmentää vapaaehtoisen harrastuksen avulla. Monet ylioppilaat ovat nykyisin kiinnostuneita sukukielten jatko-opinnoista ja sukukansojen kirjallisuudesta. Erityisen suosittu on jatkuvasti ollut suomen kieli, osaksi varmaan senkin takia, että sitä koskevia opaskirjoja on unkarilaisten ulottuvilla (uusimmista mainittakoon tässä professori István Pappin suomen oppikirja ja runoilija Géza Képesin suomalaisen runouden antologia). On varmaa, että nyt myös viron kielen harrastus tulee Unkarissa vahvasti lisääntymään, kun se on saanut tuekseen varsinaisesti ensimmäisen unkarinkielisen viron oppikirjan (aikaisemmin on Eestin Matkailijayhdistyksen toimesta ilmestynyt Tallinnassa vuonna 1936 Géza Jakón »Eestin-suomen-unkarinkielen opas matkailijoille«, mutta tätä ei enää ole saatavissa). Uuden oppikirjan tekijä on Helsingin yliopiston unkarin kielen lehtori, tohtori Ödön Lavottha, joka aikaisemmin on opettanut sekä viroa että suomea Budapestin Eötvös Lóránd -yliopistossa. Kieliasun on tarkistanut dosentti Paula Palmeos Taresta.

Tohtori Lavotthan *Észt nyelvkönyv* sisältää 240 suurenpuoleista sivua ja on siis runsaasti kaksi kertaa niin laaja kuin meillä käytetty Kettusen viron oppikirja. Satasivuuisessa kielioppiosassa käsitellään suurimmaksi osaksi (n. 80 sivua) muotoopin kysymyksiä; nominien ja verbien taivutuskaavoja on runsaasti. Kielioppi esitetään systemaattisesti, ja aakkosellinen asiahakemisto, lukuisat otsikot ja lyhyet pykälät helpottavat kirjan käyttöä hakuteoksena. Päinvastoin kuin esimerkiksi Kettunen viron oppikirjassaan tekijä ei ole katsonut tarpeelliseksi laatia erityisiä käytännön harjoituksia, mikä on hyvin ymmärrettävää, koska kirja on tarkoitettu nimenomaan yliopiston oppikirjaksi. Sen sijaan on kieliopillisia seikkoja valaistu runsain esimerkein.

Kielioppia seuraa 40 sivun laajuinen lukemisto, jonka välityksellä unkarilainen lukija saa hyvän tuntuman Viron taidekirjallisuuteen ja kansanrunouteen. Kansanrunousnäytteinä on tarinoita, arvoituksia, sananparsia, kaskuja ja katkelma Kalevipoegista, mutta lukemiston keskeisen osan muodostavat kuitenkin näytteet Viron klassikoiden tuotannosta. Klassikoista ovat edustettuina Lydia Koidula, Juhan Liiv, Ernst Enno, August Kitzberg, Eduard Vilde, Anna Haava, Oskar Luts, Johannes Barbarus, Gustav Suits, Marie Under, Anton Hansen-Tammsaare, Juhan Sütiste, Friedebert Tuglas ja August Jakobson,

nykyvirolaisista kirjailijoista Juhani Smuul, Ellen Niit, Lehte Hainsalu ja Ralf Parve.

Erityisen kiitoksen tekijä ansaitsee yli 5 000 sanaa sisältävästä virolais-unkarilaisesta sanastosta, joka on sijoitettu kirjan loppuun. Siinä on oppikirjassa esiintyvien sanojen lisäksi runsaasti virolai-

sista sanakirjoista poimittua ainesta, koska tekijän tarkoituksena on ollut luoda mahdollisimman käyttökelpoinen sanahakemisto, johon sisältyisivät kaikki tärkeimmät viron sanat. Virolais-unkarilaista sanakirjaa ei ole edes suunnitteilla, joten tohtori Lavothan työ on tässäkin kohden ollut uraa uurtavaa.

JAAKKO SIVULA